

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstiones Canonicae De Decimis

Friderich, Melchior

Ingolstadii, 17010 [i.e. 1710]

Quæstio I. An privilegio eximi quis possit à Decimis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61677)

specu Prælati, pupilli respectu tutoris &c. cum ergo à favore, & privilegio singulari, & respectu paucorum concessio, argumentum duci non possit ad favorem universalem respectu plurimarum & personarum & bonorum, consequens est,

eos non bene argumentari, qui ex privilegio Ecclesiæ, dotis, pupilli &c. concessio solum contra paucos debitores, & pecuniaria tantum bona, inferunt privilegium latissime patens adversus omnes fideles, & omnia eorum bona.

CAPUT II.

De Exemptis per Privilegium ab onere Decimarum.

QUÆSTIO I.

An privilegio eximi quis possit à Decimis?

SUMMARIUM.

152. Ordo Doctrina.	162. Facta exemptio, etiam sine causa, valida est, si aliunde sustentatur Clerus.
153. Modi acquirenda immunitatis à decimis, & capita controversa.	163. Tutus est in conscientia, cui sic concessa est exemptio.
154. Videtur, præceptum de decimis universim tolli non posse.	164. Prælati SS. Pontifice inferiores nequeunt eam concedere, absque privilegio vel consuetudine legitime præscripta.
155. Tolli valide potest, si aliunde Clerici congruam sustentationem habent.	165. Possunt tamen decimas sibi debitas ex justa causa remittere, & decretum super transactione interponere.
156. Non tamen licite.	166. Nequeunt ista Principes seculares.
157. Responsio ad contraria.	
158. Exemptionem etiam laicis concedere potest SS. Pontifex.	
159. Si aliunde provisum est Clero.	
160. Oppositio.	
161. Dissolvitur.	
152. Innocentius III. cum c. 24. h. t. dixisset, quemlibet teneri decimas solvere, mox addit: nisi à præstatione ipsarum specialiter sit exemptus. Et infra Nisi ab eis (qui dant, & recipiunt possessiones ad firmam)

firmam) ostendatur, quare ab huiusmodi sint immunes. Igitur licet singuli fideles Jure communi ad solvendum decimas sint obligati, possunt tamen certis rationibus hoc onere liberari. Unde quia præcapite de ista obligatione egi, ordo doctrinæ exigere videbatur, ut mox agerem de modis illà se obligatione liberandi, de quæ personis, quæ modò liberæ, ac exemptæ sunt. Quid enim aptum magis, quàm ut ubi dixeris de ijs, qui oneri subiecti sunt, mox addas eos, qui ab eodem sunt immunes?

153 Modi porrò acquirendæ immunitatis à solvendis decimis communiter isti enarrantur: *Privilegium, Consuetudo, Prescriptio, Transactio, Compensatio, Remissio gratuita*: quos ordine, & distinctis ferè capitibus examinabimus, faciendo initium à Privilegio, quod si non est modus se eximendi amplior cæteris, ac facilior, primas saltem tenet ex causa efficiente. Tria autem hîc potissimum controversa sunt. I. An & à quo hoc privilegium concedi possit? II. Quibus? III. Quo modo?

154 Circa I. Quæstionem multi ex antiquis Canonistis docuerunt, SS. Pontificem non posse universalem immunitatem dare, seu, non posse universim, ac simpliciter tollere præceptum de solvendis decimis, sed tantum posse privilegium immunitatis huic vel illi particulari personæ concedere. Ita tenent

Glossa in cit. c. à nobis, & Hostiens. Joan. Andr. Panorm. ac alij, in c. 24. 10. 11. & 12. eod. Quibus accedere videtur Covarr. l. 1. var. c. 17. n. 9. dicens: non posse in universum à summo Ecclesia Principe præceptum hoc tolli, verum esse censemus. Nec non Guttier. can. 99. c. 21. n. 30. & Sotus l. 9. de Just. q. 4. n. 1. Rationem antiqui Canonistæ dant: tum quia præceptum de decimis est divinum, ac idcirco non potest in totum abrogari à Pontifice: tum quia Deus illas sibi reservavit in signum universalis sui dominij, juxta c. 26. h. r. Atqui Pontifex non potest facere, ut fideles non recognoscant Deum, ut universalem Dominum.

155 Assert. I. SS. Pontifex præceptum de decimis totum, ac respectu omnium fidelium, validè tollere potest: dummodo Ministri Ecclesiæ aliunde habeant congruam suam sustentationem. Ita Suar. tom. 1. de Relig. l. 1. tr. 2. c. 14. n. 9. Gabr. Vasq. tr. de Benef. c. 1. n. 23. Azor. p. 1. l. 7. c. 26. q. 6. Palao tr. 10. disp. 100. p. 3. n. 2. ac alij communiter. Ratio primæ partis est: quia hoc præceptum de decimis est Juris solum Ecclesiastici. Atqui SS. Pontifex potest auferre totum præceptum Ecclesiasticum; sicut quilibet Legislato saltem validè abrogare potest legem, quam tulit vel ipse, vel alius, cui in pari Jurisdictione ipse succedit, ut tanquam certum tenent Th. Th. cum S. Thom. 1. 2. q. 97. a. 1. & Juristæ in l.

un. C. de Caduc. toll. & in l. 1. as 2. ff. de Constit. Princ. Ratio limitationis additæ est: quia jure Naturali, ac Divino ministris Ecclesiæ debetur impensi laboris justa merces, eaque fructuum pars, quæ ad ipsos honestè alendos necessaria est.

156 **Affert. II.** SS. Pontifex præceptum de decimis totum, seu respectu omnium fidelium abrogare licitè non potest, tametsi eo sublato Ministri Ecclesiæ aliunde haberent honestam sustentationem. Sic sentio cum Suar. *l. c. n. 10.* & Palao *l. c.* ac re ipsa idem videntur tenere omnes Theol. ac Canonistæ. Ita intelligendi sunt Covarr. Sotus, & Guttier. hoc enim duntaxat probant, quas afferunt, rationes. Rationes sunt: quia talis abrogatio non esset dispensatio, sed dissipatio honorum Ecclesiasticorum. Nam cederet in gravissimum damnum totius Ecclesiæ, cujus interest, ut loquitur Covarr. *cit. n. 9.* Spirituum ministris inopes non esse. Neque hoc damnum solum temporale, sed spirituale quoque foret: quia cultus Divinus maximam partem minueretur, ac indecenter, & sine debito honore, ornatu, & ordine fieret: tum quòd Ecclesiasticæ personæ vilescerent, essentque laicorum mercenarij, ac propterea tam ipsi, quàm sacri ipsorum labores contempti; tum quòd tenuiter ac parcè ipsis alimenta ministrarentur, sicque parem modico stipendio operam, id est, modicam &

perfunctoriam, præstarent; debitâ insuper auctoritate ac libertate destituti, & facultate, pauperibus, quorum patres esse debent, subveniendi, ut benè observat Suar. *l. c.* Hinc nunquam fiet, ac probabilissimè neque fieri potest hæc abrogatio, cum ad providentiam Spiritus sancti pertineat, ita regere Christi in terris Vicarium, ut non erret, saltem cum notabili ac universalis damno Ecclesiæ, quale ex abrogatione hujus præcepti nasceretur.

Ad I. rationem I. assertionis *n. 154.* oppositam, patet responsio *n. 37.* ubi asserui, præceptum de decimis in Lege Nova non esse Juris Divini, sed solum Ecclesiastici. Altera quoque ratio de recognoscendo dominio Dei universali per decimarum oblationem, nullum in Jure Divino, vel Naturali vel Positivo fundamentum habet. Neque enim Natura præcipit, ut speciali hac ratione, videl: oblatione Decimarum, Deum colamus; neque in Lege Gratiæ Christus eam præcepit, sed modum longè sublimiorem, nim. Sacrificium Missæ & Sacramenta.

Affert. III. SS. Pontifex aliquibus, etiam laicis, immunitatem à decimis concedere potest. Ita tenent omnes DD. etiam illi, qui docent, decimas Jure Divino deberi. Hi porrò, quando objicitur, SS. Pontificem nihil contra Legem Divinam statuere posse, respondent, non

non posse quidem ab illo hanc legem tolli, posse tamen cum certis personis in ea dispensari. Quæ responsio solidè confutatur à Covarr. cit. c. 17. n. 8. Suar. c. 14. n. 6. & 7. Moneta c. 5. n. 52. De Clericis patet assertio veritas ex c. 3. 4. 8. 9. 10. 11. 24. 27. & 34. h. t. c. 2. §. 1. & 2. eod. in 6. C. ult. ut lite pend. c. 6. 15. & 31. de Privil. ubi hæc immunitas quibusdam Religiosis, & Clericis partim conceditur, partim concessa esse supponitur. De laicis constat tum ex c. 2. de Eccl. adif. tum ex praxi Ecclesiæ, quæ hæcenus multis Laicis non tantum privilegium decimas non solvendi, sed ipsum etiam jus colligendi concessit. Ratio est: quia præceptum de solvendis decimis duntaxat humanum est, & idcirco per potestatem Ecclesiasticam, per quam datum est, derogari ipsi potest, & aliqui ejus obligatione liberari.

159 Limitanda assertio est, uti priores, ad casum, quo concessa immunitate congrua sustentatio remanet Clero sive ex aliorum decimis sive ex alijs redditibus Beneficialibus: si enim illa deficeret ex mea immunitate, hujus concessio foret invalida; cum mens concedentis non sit me immunem reddere, nisi salvo illo, quod Clero debetur vi Juris & Naturalis, & Divini positivi: imò si alia ipsius mens esset, ea tamen concessionem validam non redderet, cum in dictis Juribus potestas humana nequeat dispensare.

160 Verùm ex dictis assertio sic impugnari potest. Præceptum de alendis Ministris sacris est Juris Naturalis, & Divini, & quilibet fidelium, cui divina ministrantur, ad illos alendos pro rata tenetur concurrere, sicut ad tributa, & vectigalia pro alendo Principe, & sustinendis Republicæ oneribus. Ergo decimæ remitti privilegio non possunt saltem quoad illam partem, ad quam quilibet pro dicto fine, etiam cessante præcepto Ecclesiastico, ad decimas obligante, teneretur. Idem argumentum formari potest de Consuetudine, & Præscriptione, quibus immunitatem à decimis acquiri posse mox dicam.

161 R. Obligatione alendi Ministros sacros Jure Naturæ ac Divino non teneri singulos, nisi quando concursus singulorum ad illa alimenta est necessarius. Unde si illa jam habentur ex aliorum decimis, non tenebor ego nisi præcepto Ecclesiastico, & consequenter obligatione per privilegium eximi potero. Imò nec tota communitas illo præcepto Divino tenebitur, si Ministris sacris absque ulla decimarum pensatione ex alijs redditibus beneficialibus sufficienter provisum est. Poterit ergo in tali casu tota communitas obligatione dandi decimas, vel privilegio, vel consuetudine liberari. E contrario si Clericus Divina ministrans redditus aliunde non habet, sed à communitate alitur, singulis ad id pro rata concurr-

rentibus (uti quandoque contingit, quando Parochis Cooperatores adduntur, vel Primissarij, ut vocant) aut quando decimæ, quas dant alij, ad alimenta non sufficiunt, liberari à contributione neque à SS. Pontifice possunt; cum enim Justitia postulet, ut distributio sit æqualis, eadem exigit, ut ego quoque pro rata concurram: hac autem ratione ille me liberare non potest, quia alios contra Justitiam non potest onerare. Quando verò ad dictam sustentationem sufficiunt decimæ à parte communitatis solutæ, unum vel plures eximendo, reliquis, quos non eximit, injuriam non facit, quia propter exemptionem aliquorum reliqui non plus dant, quam daturi essent, si nemo esset exemptus, sed solum id, ad quod ex præcepto Ecclesiæ tenentur, etiam quando nemo est exemptus.

162. Assert. IV. Quando SS. Pontifex unum vel plures, etiam laicos, imò etiam integram communitatem obligatione decimarum sine legitima causa eximit, valida est concessio, tutique in conscientia sunt, qui eximuntur: dummodo aliunde sufficienter provisum sit Ecclesiæ Ministris, & reliqui fideles non onerentur ultra id, ad quod aliàs tenentur. Ita sentio cum Suar. *l. c. c. 15. n. 2.* Gabr. Vasq. *l. c. n. 23.* contra Anton. *in c. 24. b. t.* Panorm. *ibid.* Covarr. *cit. c. 17. n. 9.* ubi ait, etsi exemptio sine causa facta valeat, peccare tamen, tam

eum, qui illam concedit, quam illi, qui utitur. Quam opinionem falsam esse dicit Vasq. *l. c.* & communiter alij eam reprobare videntur, dum absolute asserunt, Pontificem eximere quoscunque fideles posse à solutione decimarum, dummodo id fiat sine præjudicio Juris naturalis de alendis ministris Ecclesiæ. Quòd talis concessio valida sit, patet ex dictis *n. 155.* quia non est contra Jus Naturale vel Divinum, neque est contra jus tertij. Sed neque agitur contra jus illius Ecclesiæ, cui ante immunitatem obtentam solveram decimas, aut cui solvendæ forent ex novalibus, nisi pro his exemptionem obtinuisssem. Ecclesiæ enim non habent jus eas colligendi, nisi supposito præcepto Ecclesiastico, & contra eos, qui hoc præcepto sunt obligati. Neque habent aliquod jus, ut hoc præceptum non tollatur. Poterit ergo vel tolli omnino, vel ex parte respectu aliquorum, illòque sublato nullum amplius competit jus Ecclesijs adversus fideles exemptos, nullaque his erga illas incumbit obligatio, utpote quæ tota nascitur ex præcepto Ecclesiastico, quo tamen ipsi per privilegium sunt exempti.

Quòd verò in Conscientia tutus sit, cui immunitas concessa est valide, quamvis illicite, tradunt post Innoc. Card. Durand. Pallac. Aragon. Angel. Adrian. ac alios, Navarr. *Man. c. 12. n. 47.* Gigas de Pension.

fiom. q. 6. n. 13. Em. Rodr. qq. reg. q. 22. n. 4. Suar. l. 6. de Leg. c. 19. Vasq. 2. p. de Leg. d. 178. c. 4. Salas d. 20. sect. 4. n. 37. alique complures, quos refert Matth. de Moya in select. tr. 6. q. 1. à n. 1. dum universim tenent, in usu dispensationis illicitè concessæ peccatum non intervenire. Rationem dant: quia nec peccatur contra legem positivam, quæ jam non est: neque contra naturalem, quia dispensatus non tenetur jure naturæ se alijs conformare. Et quamvis non pauci, quos refert, & sequitur Sanch. l. 8. d. 18. n. 11. & de Moya l. c. n. 8. contrarium teneant: plerique tamen peccatum solum veniale agnoscunt, & lethale non esse certum esse existimant idem Sanch. n. 12. & Suar. cit. n. 14. Il insuper, qui peccatum committi à privilegiato censent, non dicunt, quòd peccet contra legem, vel præceptum, à quo per privilegium exemptus sine justa causa fuit; sed solum, quòd contra rectam rationem, & legem naturæ, dictantis, neminem debere absque justa causa à suo toto discrepare. Quam ob causam etiamsi peccaret, non tamen propterea tributum v. g. vel vectigal, à quo immunitatem sine causa accepit, solvere tenebitur, quia is, cui illa pensio debebatur, illam reverà remisit, & validè suo jure cessit, quamvis prodigè, ac illicitè.

164 Asser. V. Episcopi aliique Ecclesiæ Prælati SS. Pontifice inferiori

res non possunt quemquam ab onere decimarum eximere, nisi speciali facultate ab illo concessâ polleant, aut consuetudine legitime præscriptâ eam obtinuerint. Ita Rebuff. q. 5. n. 28. & 32. Fagundez l. 5. præc. 5. c. 4. n. 6. Moneta c. 5. n. 40. Barbosa cit. c. 28. §. 3. n. 49. nemine, ut existimo, dissentiente, nisi fortè Andr. Hispano tr. de Decim. q. 11. n. 1. prim. Ratio patet, quia hoc præceptum est commune toti Ecclesiæ, & à summis Ecclesiæ capitibus, tam SS. Pontificibus, quàm Concilijs latum, & ab his certæ singulis Ecclesijs decimæ assignatæ c. 1. 13. q. 1. fuitque specialiter statutum in Concil. Mogunt. (non Cabilonensi, ut Gratianus can. 41. 16. q. 1. refert) ut Ecclesia antiquitus constituta nec decimis nec alijs possessionibus priventur. Quod etsi Provinciale tantum fuerit, approbatum tamen videtur usu & praxi universæ Ecclesiæ. Atqui inferior non potest dispensare in legibus superioris, c. 16. de Major. & Obed. Clem. 2. de Elect. nisi id ipsi à superiore concessum sit: nullibi autem legimus, Episcopis vel alijs Prælati facultatem in hac Ecclesiæ lege dispensandi concessam esse.

Potest tamen Episcopus ex justa causa remittere decimas sibi debitas. c. 22. de Privil. Potest quoque in compositione super solutione decimarum suum consentum, & decretum interponere, ut patet ex c. 2. de transact.

K

Assert.

166 Affer. VI. Nullus Laicus immunitatem à decimis concedere potest. Ita Innoc. III. c. 25. h. t. ibi: *cum laicis nulli sit de spiritualibus concedendi vel disponendi facultas.*

Imperialis potestas, quantumcumque generaliter fiat, neminem potest à solutione decimarum eximere, qua Divina Constitutione debentur.

QUÆSTIO II.

Privilegium non solvendi decimas sitne latè an stricte interpretandum?

SUMMARIUM.

167. 168. 169. *Rationes pro lata interpretatione.*

170. 171. *Est stricta interpretationis, tametsi Regularibus concessum & Furi communi insertum.*

172. *Ita tamen, ut à proprio verborum sensu non recedatur.*

173. *Stricte interpretandum est privilegium, quod est contra Jus commune aut tertij.*

174. *Tametsi Furi communi insertum sit.*

175. *Aut concessum in favorem Religionis, piæ causæ.*

167 **Q**uousque se extendat hoc privilegium, si absolute & sine aliqua expressa limitatione conceditur, hic indagandum est. Varia dubia oriuntur. Primum est generale, an hoc privilegium strictæ, an latæ interpretationis sit. Latæ esse, suaderi potest I. *Quia Beneficium Imperatoris, quod à divina scil. ejus indulgentia proficiscitur, quam plenissime interpretari debemus, ut ait JCrus l. 3. ff. de Const. Prin.* Eadem autem est ratio de summo Principe in sacris; quod enim Imperator est in temporalibus, hoc SS. Pontifex in Ecclesiasticis. Universum favor semper am-

pliandus est. *l. hoc modo ff. de Condit. & Dem. l. Cum quidam ff. de Liber. & posth.* Quod maxime verum est, quando privilegium motu proprio vel ex certa scientia concessum est: tunc enim latè explicandum est, quamvis sit contra Jus commune, juxta c. 23. de Preb. in 6. quia privilegium sic concessum est proprium beneficium Principis, ac proinde tum propter ejus liberalitatem, tum in ejus honorem convenit fieri liberiores interpretationem, ut post Anton. Host. Dec. Joan. Andr. Felin. Alex. de Nevo, Rebuff. ac alios tradunt Gabriellus l. 10. concl. 2. à n. 61. Suar. l. 8. de Leg. c. 27.